

آداب اجتماعی و اخلاقی غدیر

فهرست مطالب

1 - جشن و عید گرفتن

2- تبریک و تهنیت

3 - دید و بازدید

4 - افطاری دادن

5 - صدقه دادن

6 - انجام کارهای شایسته روز عید

1 - جشن و عید گرفتن

در احادیث زیادی، غدیر، روز عید و بلکه بهترین عید اسلامی دانسته شده است و شایسته است که مردم آن روز را عید بگیرند و جشن بر پا نمایند.
امام صادق(علیه السلام) فرمود:

وهو عید الله الاکبر وما بعث الله - عزوجل - نبیاً قط إلا وتعیّد فی هذا الیوم وعرف حرمته.1
و رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود:
یوم غدیر خمّ افضل اعیاد امتی وهو الیوم الذی امرنی الله تعالی ذکره فیه بنصب اخی علی بن ابی طالب علماً لامّتی...2

2- تبریک و تهنیت

در روایات به سه نوع تبریک اشاره شده است:

الف - تبریک به امیرالمؤمنین(علیه السلام) در روز غدیر خم
علامه امینی می گوید:

وقال المورّخ غیاث الدین المستوفی 942 فی «حبیب السیر»: ثمّ جلس امیرالمؤمنین بامر من النبی - صلی الله علیه وآله - فی خیمة تخصّ به یزوره الناس ویهنئونه وفیهم عمر بن الخطاب فقال: بحّ بحّ یا ابن ابی طالب، أصبحت مولای ومولی کل مؤمن ومؤمنة. ثمّ أمر النبی امّّهات المؤمنین بالدخول علی امیرالمؤمنین والتهنئة له.3

ب - تبریک به پیامبر اکرم(صلی الله علیه و آله و سلم)

آن بزرگوار در این مورد چنین می گوید:

روی الحافظ ابوسعید الخرکوشی النیسابوری المتوفی 407 فی تألیفه «شرف المصطفی» باسناده عن البراء بن عاذب بلفظ احمد بن حنبل، وباسناد آخر عن ابی سعید الخدری ولفظه: ثمّ قال النّبی - صلی الله علیه وآله -: هیئونی هیئونی ان

اللّٰه تعالیٰ خَصَّنِی بالنبوّة وخصّ اهل بیتِی بالامامة، فلقى عمر بن الخطاب امیرالمؤمنین فقال: طوبی لك یا ابا الحسن اصبحت مولای ومولى كل مؤمن ومؤمنة. 4

ج - تبریک به یکدیگر

امیرالمؤمنین(علیه السلام) در ضمن خطبه غدیر که قبلاً هم بآن اشاره شد فرمود: وتهاؤوا نعمة الله كما هتاكم الله بالثواب فيه على اضعاف الاعیاد قبله وبعده الا فی مثله. 5 امام هشتم(علیه السلام) فرمود: وهو يوم التهنئة يهنئ بعضكم بعضاً فاذا لقي المؤمن اخاه يقول: الحمد لله الذي جعلنا من المتمسكين بولاية امیرالمؤمنین والائمة - علیهم السلام. 6

3 - دید و بازدید

شیخ طوسی می گوید:

و روی زیاد بن محمد قال: دخلت على أبی عبد الله - علیه السلام - فقلت: للمسلمین عید غیر يوم الجمعة والفطر والاضحی؟ قال: نعم، ألیوم الذي نصب فيه رسول الله - صلی الله علیه وآله - امیرالمؤمنین - علیه السلام -، فقلت: وأیّ يوم هو یا ابن رسول الله؟ فقال: وما تصنع بذلك اليوم والایام تدور ولكنه لثمانية عشر من ذی الحجة، ينبغي لكم أن تتقربوا الى الله تعالی بالبر والصوم والصلاة وصلة الرحم وصلة الاخوان، فان الانبياء - علیهم السلام - كانوا اذا أقاموا اوصیائهم فعلوا ذلك وامروا به. 7

امام علی بن موسی الرضا(علیه السلام) در ضمن حدیث فضیلت غدیر فرمود: ومن زار فيه مؤمناً أدخل الله قبره سبعین نوراً ووسّع فی قبره ویزور قبره كل يوم سبعون الف ملك ویشرونه بالجنة... 8

4 - افطاری دادن

امیرمؤمنان(علیه السلام) در این باره فرمود:

ومن فطر مؤمناً فی لیلته فکاتماً فطر فثاماً وفثاماً یعدّ بها بیده عشرة، فنهض ناهض فقال یا امیرالمؤمنین وما الفثام؟ قال مائة الف نبیّ وصدیق وشهید... 9 شبیه این حدیث از امام صادق(علیه السلام) نیز در ذیل «نماز روز غدیر» گذشت. همچنین در ضمن احادیث آداب سیاسی نیز دیدیم که امام هشتم(علیه السلام) عده ای از خواص خود را که روز غدیر به حضورش رسیده بودند برای افطار در منزل خویش نگهداشت و به آنان افطاری داد و به منزل آنان نیز غذا و لباس و غیره فرستاد.

5 - صدقه دادن

یکی دیگر از آداب روز غدیر صدقه دادن به فقیراست. امام صادق(علیه السلام) در حدیثی که گذشت فرمود:

والدرهم فيه بالف درهم. 10

امیرمؤمنان(علیه السلام) نیز در ضمن خطبه غدیر فرمود: وسائوا بکم ضعفائکم فی مآکلکم وما تناله القدرة من استطاعتکم وعلى حب امکانکم فالدرهم فيه بمائة الف درهم والمزید من الله. 11

6 - انجام کارهای شایسته روز عید

در احادیث، آداب و اعمال متعدد دیگری که جنبه اخلاقی و اجتماعی دارد و مناسب روزهای عید

و جشن است بیان شده که به آنها فقط اشاره می شود و سپس نمونه ای از روایات بیان می گردد. این آداب و اعمال عبارتند از: هدیه دادن، زینت کردن، شادی کردن، دیگران را شاد و خرم نمودن، لباس نو و پاکیزه پوشیدن، میهمانی دادن، گذشت و آشتی کردن، کارگشایی برای دیگران، نیکی کردن به دیگران، لباس و غذا و غیره به منزل خویشان و نزدیکان فرستادن، توسعه دادن به زندگی خانواده و برادران، بشارت دادن، استراحت کردن، وام دادن، دوستی کردن، اجتناب از گناه، عقد برادری بستن، مصافحه کردن، صله رحم، انجام عمل صالح و مهربانی و عطوفت به همدیگر.

شیخ طوسی می گوید:

و روی داود بن کثیر الرقی عن ابی هارون عمار بن حریر العبدی قال: دخلت علی ابی عبداللّٰه - علیه السلام - فی یوم الثامن من ذی الحجة فوجدته صائماً، فقال لی: هذا یوم عظیم، عظم الله حرمة علی المؤمنین واکمل لهم فیہ الدین وتمم علیهم النعمة وجدد لهم ما اخذ علیهم من العهد والميثاق. فقیل له: ما ثواب صوم هذا الیوم قال: انه یوم عید و فرح و سرور و یوم صوم شکرًا لله تعالی، وان صومه یعدل ستین شهراً من اشهر الحرم...12

و نیز شیخ طوسی در خطبه امیرالمؤمنین آورده است که فرمود:

عُودُوا رَحِمَکُمُ اللّٰهُ بعد انقضاء مجمعکم بالتوسعة علی عیالکم والبرّ باخوانکم والشکر لله - عزوجلّ - علی ما منکم واجمعوا یجمع الله شملکم وتبار وأیصل الله ألفتکم وتهادوا نعمة الله كما متاکم بالتّواب فیہ علی اضعاف الاعیاد قبله وبعده الا من مثله والبرّ فیہ یثمر المال ویزید فی العمر والتعاطف فیہ یقتضی رحمة الله وعطفه وهیّوا لآخوانکم وعیالکم من فضله بالجهد من جودکم وبما تنالہ القدرة من استطاعتکم واطهروا البُشر فیما بینکم والسُرور فی ملاقاتکم والحمد لله علی ما منکم وعودوا بالمزید من الخیر علی اهل التأمّل لکم سائوا بکم ضُعفاء کم فی مآکلکم وما تنالہ القدرة من استطاعتکم وعلی حسب امکانکم فالدرهم فیہ بمأة الف درهم والمزید من الله - عزوجلّ - و صوم هذا الیوم مما ندب الله تعالی الیه وجعل الجزاء العظیم کفالة عنه حتی لو تعبّد له عبد من العبید فی الشّبیبة من ابتداء الدنیا الی انقضائها صائماً نهارها قائماً لیلاً اذا اخلص المخلص فی صومه لقصرت الیه ایام الدنیا عن کفاية و من أسعَفَ أخاه مبتدئاً وبرّة راعباً فله كأجر من صام هذا الیوم وقام لیلة ومن فطر مؤمناً فی لیلتہ فکأثماً فطر فثاماً و فثاماً یُعْذُّها بیده عشرة فنهض ناهض فقال یا امیرالمؤمنین وما الفئام قال مأة الف نبیّ وصدیق وشهید، فکیف بمن تکفل عدداً من المؤمنین والمؤمنات وانا ضمیته علی الله تعالی الامان من الکفر والفقر وان مات فی لیلتہ او یومه او بعده الی مثله من غیر ارتکاب کبیره فاجره علی الله تعالی ومن استدال لآخوانه واعانهم فانا الضامن علی الله ان بقاه قضاہ وان قبضه حمّله عنه، واذا تلاقیتهم فتصافحوا بالتسلیم وتهانوا النعمة فی هذا الیوم ولیبلغ الحاضر الغائب والشاهد البائن ولیعد الغنی علی الفقیر والقوی علی الضعیف امرنی رسول الله بذلك.13

سید طاووس در ضمن حدیث مفصلی در اهمیت و فضیلت غدیر از امام رضا(علیه السلام) چنین آورده است:

وهو یوم تنفیس الكرب و یوم تحطیط الوزر و یوم الحباء والعطیة و یوم نشر العلم و یوم البشارة والعید الاکبر و یوم یستجاب فیہ الدعا و یوم الموقف العظیم و یوم لبس الثیاب ونزع السواد و یوم الشرط المشروط و یوم نفی الغموم و یوم الصفح عن مذنبی شیعة امیرالمؤمنین وهو یوم السبقة و یوم اکثار الصلاة علی محمد وآل محمد و یوم الرضا و یوم عید اهل بیت محمد و یوم قبول الاعمال و یوم طلب الزیادة و یوم استراحة المؤمنین و یوم المتاجرة و یوم التودّد و یوم الوصول الی رحمة الله و یوم التزکیة و یوم ترک الکبائر والذنوب و یوم العبادة و یوم تغطیر الصائمین، الی ان قال، وهو یوم التبسّم فی وجه الناس من اهل الایمان فمن تبسّم فی وجه اخیه یوم الغدیر نظر الله الیه یوم

القیامة بالرحمة وقضى له ألف حاجة بنى له قصرًا فى الجنة من درّة بيضاء ونظر وجهه وهو يوم الزينة فمن تزین ليوم الغدير غفر الله له كل خطيئة عملها صغيرة او كبيرة وبعث الله اليه ملائكته يكتبون له الحسنات

ويرفعون له الدرجات الى قابل مثل ذلك اليوم.14

پی نوشت:

- 1 . تهذيب الاحكام، ج3، ص143
- 2 . امالى صدوق، ص12، ح8
- 3 . الغدير، ج1، ص271
- 4 . همان، ص274 (كتاب «شرف المصطفى» با نام «شرف النبى» ترجمه و منتشر شده است).
- 5 . اقبال الاعمال، ص776؛ مصباح المتهجد، ص757؛ بحار الانوار، ج97، ص117
- 6 . اقبال الاعمال، ص778
- 7 . مصباح المتهجد، ص736
- 8 . اقبال الاعمال، ص778
- 9 . مصباح المتهجد، ص758
- 10 . تهذيب الاحكام، ج3، ص144
- 11 . مصباح المتهجد، ص757
- 12 . همان.
- 13 . همان.
- 14 . اقبال الاعمال، ص778